

SALİH UYAN

Bilgi Çağında Öğretmen Olmak

ÖĞRETMENİN
KİŞİSEL GELİŞİM
REHBERİ

i y i k i k i t a p l a r v a r . . .

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2020

timas.com.tr

İÇİNDEKİLER

İÇİMDEKİLER	9
ÖĞRETMENLER İKİYE AYRILIR	13
KUTSAL MESLEK	22
KIS(S)A HİKÂYE / HAYATIMIN EN SERİN ARALIK SABAHI	29
KUSURA BAKMAYIN!	32
KIS(S)A HİKAYE / KÖPRÜ	38
GELECEK VADEDEN VAATLER	41
KIS(S)A HİKAYE / MESAİSİ RAHAT, TATİLİ BOL MESLEK	47
TAVANIN PSİKOLOJİSİ	51
EĞİTİM SOSYAL MESAFEYİ KALDIRMAZ	59
KIS(S)A HİKAYE / ERTELENMİŞ GÖZYAŞLARI ..	63
HAYALİNİN PEŞİNDEN KOŞ!	66
21. YÜZYIL BECERİLERİ HANGİ YÜZYILA AİT?	70
KIS(S)A HİKÂYE / ANNELER GÜNÜNÜN ARDINDAN	81

EĞİTİME TARİF GEREKİR Mİ?	83
KIS(S)A HİKAYE / KAPI VE ANAHTAR	93
ADAMLAR YAPMIŞ ABI!.....	96
ÜÇ BAŞLIKTA EĞİTİM REFORMU.....	106
İSTİKRAR, DEĞİŞİM VE OTOBÜSTEKİ TEYZE	115
KIS(S)A HİKAYE / ÇOCUK İŞİ	129
SİNERJİ TASARRUFU.....	131
KIS(S)A HİKAYE / HATIRLANMAK.....	137
BİBER DOLMASI VE TERİM BUDALALIĞI.....	140
KIS(S)A HİKAYE / KARNE GÜNLÜKLERİ	153
BAKAN NE DEDİ, BEN NE ANLADIM?.....	155
KIS(S)A HİKAYE / HAYAT KALDIĞI YERİ UNUTMAZ!	164
DEĞERLER EĞİTİMİ VE “NE DERLER” EĞİTİMİ.....	168
KIS(S)A HİKAYE / 30 DAKİKA KAÇ YIL EDER?	179
SINAVLA İMTİHANIM.....	182
KIS(S)A HİKAYE / Bir şeyiniz yok! Tamamen PISAkolojik	187
YA ANLATTIĞIN GİBİ SOR YA SORDUĞUN GİBİ ANLAT!.....	191
EBEVEYNLER İÇİN 15 CÜMLE!	200

KIS(S)A HİKÂYE/ MERMER SEHPA	206
BÜYÜK KIYASLAMA OYUNU.....	209
CEVABIN NİTELİĞİNİ SORU BELİRLER.....	213
KIS(S)A HİKÂYE / BİR VARDI, BİR YOKTU.....	217
DENEY	219
KIS(S)A HİKAYE / PAMUK ŞEKER	222
SON SÖZ	226

İÇİMDEKİLER

Ülkemizde müfredat güncellendi ve sınav sistemleri değişti. Artık çocuklar her konuyu daha iyi anlayacak, derslerde öğretmenler harika etkinlikler yapacaklar.

Öyle mi? Keşke olsa... Çünkü eğer öğretmen kendini güncellemez, zihniyet değişmezse değişen sadece gündem olur.

Tarih dersinde İstanbul'un Fethi'ni öğrenen bir öğrenci, akşam gidip Fatih Sultan Mehmet'in hayatını araştırmıyor, surların yanından geçerken nabızı hızlanmıyorsa...

Fen Bilgisi dersinde tırtılın kelebeğe nasıl dönüştüğünü dinleyen öğrenci kelebeğe hayran olmuyorsa...

Matematik dersinde rakamlar anlam kazanıp hayatın bir tarafına dokunmuyorsa, değişen bir şey yok demektir.

Yeni dönemde öğretmen artık bilgi kaynağı değil, ilham kaynağı olmalıdır. Dünyanın bütün kütüphanelerini içine sığdırabilen flash bellekler piyasada on beş liraya satılırken, öğretmenlik nasıl hala bilgi transferi olarak görülebilir? Eğer öğretmenlikte bilgi en önemli kriter olsaydı Google baş öğretmen olmaz mıydı?

Sınıfta kullandığımız teknoloji, öğretim yöntemleri ve araçları elbette önemli! Ama eğer çukurlarla dolu bozuk bir yolda gidiyorsanız, aracınızın yüz kilometreye kaç saniyede çıktığının ne önemi olabilir? Eğitim teknolojileri ne kadar gelişirse gelişsin, çoktan seçmeli soruların şıkları arasına hapsedilen bir eğitim sistemiyle donanımlı insanlar değil ancak müfredat yetiştirilebilir.

Öğretmenin en önemli hedefi sınıftaki her öğrenciyi tanımak, anlamak ve en doğru şekilde iletişim kurabilmek olmalıdır. Öğrencilerine “Şşt, gözlüklü, kızım, kırmızı kazaklı sana söylüyorum,” şeklinde hitap eden bir öğretmenin her şeyden önce oturup çocukların isimlerini ezberlemesi gerekir. Çünkü doğru iletişim için ön şartlar sağlanmadan hiçbir öğretim metodu işe yaramaz. Dört işlem öğretilmeden çok bilinmeyenli denkleme geçiş yapılmaz.

Eğitim bir fetih mücadelesidir. Öğretmen önce öğrencilerin kalbini fetheder. Sonra da onlara yeni fetihlerin ufkunu kazandıracak bir perspektif sağlar.

Eğitim, öğrenme iştahı ve ihtiyacı oluşturmak, merak duygusunu gıdıklamaktır. İştahsız insana padişah sofrası kursan ne yazar! Merak, ihtiyaç ve iştah olmadan yapılan dersler, ne işe yarayacağı bilinmeyen bilgilerin sınavdan sonra unutulmak üzere ezberlenme seanslarıdır. Daha ötesi olmaz.

Bu arada kitabı okurken sakın yazılan iddialı cümlelere ve idealist söylemlere bakıp da yazarın mükemmel bir öğretmen olduğunu düşünmeyin!

Çünkü bu kitap, meslek hayatında yaptığı hataları başka öğretmenler yapmasın diye dertlenen ve mükemmel öğretmenler tanıdığı için kendini çok ama çok bahtiyar hissededen bir öğretmen tarafından yazılmıştır.

ÖĞRETMENLER İKİYE AYRILIR

Öğretmenler ikiye ayrılır;

Hatıralarından beslenenler ve hayal gücünden beslenenler...

Veya şöyle söyleyeyim... Sermayeden yiyenler ve üretmeye devam edenler...

Ve maalesef birinci grup, ikinci gruba göre çok daha kalabalıktır!

Eğitimde büyük bir dönüşüm için öğretmenler önce kendi reformlarını gerçekleştirmelidir. Reform hareketinde yöntemler, araçlar, yaklaşım ve zihniyet güncellenmeli fakat sevgi, adanmışlık ve fedakârlık gibi mesleğin özünü oluşturan değerler ise sabit kalmalıdır.

Sinema filmlerine bakın. Temalar pek değişmez. Ama otuz yıl önceki filmlerle bugünküleri kıyas bile edemezsiniz. Halbuki sınıflarda otuz yıl önceyle bugün arasındaki tek fark gelişen teknoloji... Genel resme baktığımızda zihniyet aynen duruyor.

Hatta eğitim teknolojileri ve araçlar hızla gelişirken, motivasyon unsuru olan değerler giderek zayıflıyor.

Ya kendimizi güncelleyelim derken ruhumuzu kaybediyoruz. Ya da ruhumuzu kaybetmeyelim derken çocukların dünyasından uzaklaşıyoruz.

Zihinsel dönüşüm olmadan dijital dönüşüm hiçbir işe yaramaz.

Bu yüzden tahtanın en akıllısı kullanıyor ama yine bir sonuç alamıyoruz.

Hatıralar ve Hayaller

Eğitimde zihniyet değişimini somut örneklerle açıklamak çok işe yarayan bir yöntem. Çünkü teoriye takılıp kaldığımız zaman, eğitim seminerlerinde kurulan hayaller, sınıf ortamında bir fanteziye dönüşüyor. Öğretmenler de haklı olarak sahnede akıl verenlere, “Kolaysa gel benim sınıfa da sen uygula bakalım bu anlattıklarını!” diyerek kendini akılıyor.

Olayı somutlaştırmak için aşağıya bazı ödev örnekleri yazdım. Hatıra bölümünde benim çocukluğumda ve gençliğimde verilen ödevler var. Hemen altında da hayalini kurduğum zihniyet değişimi sonrası verilebilecek ödevler.

Şu anda öğrencilere verilen ödevler acaba hatıralardan mı, yoksa hayal gücünden mi besleniyor?

Okuyun ve siz karar verin!

Hatıram: 1450-1500 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşanan ve tarihin akışını değiştiren olayları önem sırasına göre listeleyin.

Hayalim: Twitter uygulaması Osmanlı imparatorluğu zamanında kullanılıyor olsaydı, 1450-1500 yılları arasında TT listesine girebilecek 20 hashtag ne olurdu?

Hatıram: Popüler kültür ve bilim dünyası arasında yaşanan çatışmaları ele alan bir makale hazırlayınız.

Hayalim: Einstein ile Madonna'nın evli olduğunu düşünün. Çift, şiddetli geçimsizlik sonucu boşanmak için mahkemeye başvurur. Duruşmanın hâkimi sizsiniz. Tarafların nasıl ifadeler verebileceklerini hayal ederek yazın ve kimin haklı olduğuna karar verin.

Hatıram: İklim şartları, kültürel özellikleri ve mutfak kültürünü de dahil ederek Ege Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'ni karşılaştıran bir yazı yazın.

Hayalim: Doğma büyüme İzmirli bir Youtube fenomeni olduğunuzu düşünün. Üniversite sınavında Atatürk Üniversitesi'ni kazanıp Erzurum'a taşınıyorsunuz. Altıncı ayın sonunda kanalınız için beş dakikalık bir video çekin ve yaşadıklarınızı mizahi bir dille anlatın.

Hatıram: Milton ve Shakespeare'in şiirlerini dil ve üslup açısından karşılaştıran üç paragraflık bir yazı yazın.

Hayalim: Milton ve Shakespeare'in şiirlerinden farklı mısraları karıştırarak ve anlam bütünlüğünü korumaya çalışarak yeni bir şiir oluşturun. Sınıfta herkes yeniden kurguladığı şiiri yansıtacak ve hangi mısraın hangi şaire ait olduğuyla ilgili bir yarışma yapılacaktır.

Hatıram: Yaz tatilinde neler yaptığınızı anlatan 300 kelimelik bir kompozisyon yazın.

Hayalim: Yaz tatilinde yaşadıklarınızı yakında vizyona girecek bir film olarak düşünün ve aşağıdaki soruları buna göre cevaplayın;

- Filmin türü ne?
- Nerelerde çekildi ve bütçesi ne kadar?
- Öne çıkan oyuncular kimler?
- Filmin, seyirciyi kahkahalara boğan ve hüzünlendiren iki önemli sahnesini yazın.
- Filmin bir dakikalık tanıtım fragmanı için bir metin hazırlayın.

Hatıram: Kiralık Konak ve Madam Bovary romanlarında Charles Bovary ve Faik Bey karakterlerini tahlil eden bir makale yazın.

Hayalim: Kiralık Konak ve Madam Bovary romanlarındaki Charles Bovary ve Faik Bey karakterleri yer değiştirirse, romanların kurgusu ne şekilde değişirdi?

Cevabın Kalitesini Soru Belirler

Düşünme becerileri, branşlardan bağımsız olarak her öğretmeni ilgilendiren bir konu. Dersini işlerken öğrencileri düşünmeye yönelten öğretmen, konu ne olursa olsun etkili bir öğrenme ortamı oluşturur.

Bir örnek verelim;

Dersimiz İngilizce olsun. Elimizde materyal olarak öğrencileri konuşturmak için kullanılacak bir oda resmi var. Odanın penceresi açık. Duvarda bir doğa manzarası resmi asılı. Yatağın kenarından sarkmış pembe bir tişört var. Kitaplıkta birkaç tane futbolla ilgili kitap göze çarpıyor.

İki öğretmen aynı anda farklı şubelere derse giriyor ve bu resmi kullanarak İngilizce konuşma dersi yapıyorlar.

Birinci öğretmenin dersinde sorulan sorular ve öğrencilerden beklenen cevaplar şu şekilde:

Cam açık mı? (Evet, açık.)

Duvarda ne resmi var? (Manzara resmi var.)

Kitaplıkta kaç tane kitap var? (Altı tane kitap var.)

Tişört ne renk? (Pembe.)

İkinci öğretmenin sınıfındaki sorular ve beklenen cevaplar da şöyle;

Hava nasıl? (Pencere açık olduğuna göre hava sıcak olmalı.)

Bu ev sizce nerede? (Duvardaki tabloda doğa manzarası var. Demek ki odanın sahibi doğaya özlem duyuyor. Şehirde yaşıyor olmalı.)

Bu odanın sahibi olan çocuk erkek mi, kız mı? (Tişörtün rengine bakılırsa kız. Ama futbol kitapları erkek olduğunu gösteriyor. Bilemiyorum.)

Bu çocuk hangi ülkede yaşıyor? (Amerika olabilir. Çünkü Amerika'da kızlar genelde futbol oynar.)

Metrobüs ve Uçak

Birinci öğretmenin sınıfındaki öğrencilerin düşünce becerileri gelişmez, hayal güçleri körelir, İngilizce öğrenemezler ve derste eğlenemezler. Öğretmen de büyük ihtimalle çocuklar sıkıldığı için disiplinle ilgili sıkıntılar yaşar. İkinci öğretmenin sınıfındaki öğrencilerse düşünür, üretir, hayal kurar, kapasitelerini zorlar ve derste eğlenirler. Öğretmen de disiplinle ilgili hiç sıkıntı yaşamaz.

En önemlisi de birinci öğretmen ders planına ihtiyaç duymaz, metrobüse biner gibi derse girer. Ama ikinci öğretmen uçuşa hazırlanan bir pilot gibi sistemli ve hazırlıklıdır. Geleceğe taşıdığı yolcuları riske atmamak için

kalkıştan inişe kadar her aşamayı detaylı olarak planlar ve uygular.

Eğitim geleceğe yapılan bir yolculuktur. Yolculuğun konforunu, hızını ve mesafesini belirleyen ise öğretmendir.

Müfredat Meselesi

Eğitim 2023 Vizyon belgesinde birçok mühim konu var. Ama ilk gözüme çarpan şey müfredatla öğretmenin rolü arasındaki ilişkiyi anlatan bölüm oldu. Orada şöyle diyor;

“Müfredat araç olmaktan çıkmış ve amaç hâline gelmiştir. İyi yetişmiş öğretmenlerin olduğu bir sistemde çerçeve müfredat yeterlidir. Usta bir öğretmen, müfredatı çocukların ihtiyacına göre anında yeniden inşa eder, fırsat eğitimi yapar.”

Yani bu cümle diyor ki; “Müfredatı değiştirmek her şeyi çözmez. Önemli olan hazırı tüketmeye alışmış öğretmenlerin üretmeye başlamasıdır.”

İdeal bir sistemde, müfredat neyin, niçin öğrenilmesi gerektiğini söyler. Öğretmen de bunun nasıl yapılması gerektiğine karar verir. Eğer bu karar da müfredatı oluşturanlara bırakılırsa, üretmeyen öğretmen, zamanla kendini tüketir.

Bugün maalesef öğretmenlerin çoğu ders planı yapmayı unutmuş durumda. Dersini planlamayan öğret-

menler de ya vakit yokluğunu ya da tecrübe çokluğunu mazeret olarak sunuyor.

Bir kere vakit yokluğu bahane olarak öne sürülemez. Çünkü “boş ders,” dediğimiz zaman dilimleri aslında planlama vakitleridir. Boş dersini boş geçiren öğretmen, dolu dersini dolu geçiremez.

Ve oyuncu ne kadar tecrübeli olursa olsun, senaryosu olmayan filmde gişe hasılatı beklenemez.

Tercih meselesi

Akşam evinize misafir geleceğini düşünün. Çayın yanında pasta türü bir şeyler ikram etmek istiyor ve keke karar veriyorsunuz. Bu karardan sonra yapabileceğiniz birkaç şey var:

1- Market rafında satılan ambalajlı keklerden bir tane alıp misafirin önüne koyarsınız.

2- İyi bir pastaneden taze kek alıp onu ikram edersiniz.

3- Kek için gerekli malzemeyi alır, kendiniz pişirir, misafir gelince fırından çıkarıp sıcak sıcak sunarsınız.

Bu olayı sınıfa uyarlayacak olursak, birinciyi tercih edenler kitapta ne varsa onu öğrenciye aktaran öğretmenlerdir. İkinciyi tercih edenler, yardımcı kaynak ve kılavuz kitapları kullanırlar. Üçüncüyü tercih edenler ise farklı materyaller kullanarak kendi ders planlarını ve etkinliklerini kendileri oluştururlar.

Her üç senaryoda da misafir kek yer. Ama misafire ne kadar değer verdiğimizi, tercihlerimiz belirler.

Sakın, “Ben kek yapmayı beceremiyorum. O yüzden hazır tercih ediyorum,” demeyin. Çünkü siz üniversitede o kekin nasıl pişirileceğinin eğitimini aldınız.

“Bize öyle bir şey öğretmediler,” diyorsanız da hemen kollarınızı sıvayıp mutfağa girin.

İnanın geç kalmadınız!

KUTSAL MESLEK

Son yıllarda yaşanan hızlı gelişmeler birçok şeyle birlikte öğretmenliğin tanımını da değiştirdi. Ama kullandığımız bilgisayarı bile düzenli olarak güncelleyen bizler, sıra zihniyet güncellemesine gelince hep “Birkaç yıl sonra hatırlat,” demeyi tercih ediyoruz.

Mesela bir öğretmenin sınıfta “Bilmiyorum,” demesi hala bir acizlik göstergesiymiş gibi algılanıyor. Halbuki öğretmen her şeyi bilen kişi olmak zorunda değildir. Şayet öyle olsaydı Google baş öğretmen olurdu.

Öğretmen takdir eden, ufuk açan, yol gösteren kişidir. Öğretmenin en büyük görevi öğrencinin gelişimine engel olmamaktır.

Bir düşünürün dediği gibi, iyi öğretmen, kendisini yavaş yavaş gereksiz kılabilen insandır.

Mesela bir matematik öğretmeni kendisinin çözemediği bir soruyu öğrencisi çözdüğünde mahcup olmamalı. Bir futbol antrenörünün kendisinden hızlı koşan futbolcuya karşı kompleks duyması düşünülebilir mi?

Öğretmenin görevi, tıpkı bir antrenör gibi gerekli taktikleri verip, motivasyonu yükselttikten sonra kenara

geçip oyunu seyretmektir. Ama biz anasınıfından itibaren çocuklara “Çiçek ol evladım,” deyip oyunu kendimiz oynuyoruz. Sonra da çocukların ileride kabak çiçeği gibi açılmalarını bekliyoruz.

Bir de “Öğrenci merkezli eğitim” diye bir şarkı tutturduk ama nakarat kısmı hariç sözleri bilen yok. Öğrenci merkezli eğitim, sınıfta öğrencinin aktif olduğu bir sistemdir. Yoksa öğrencinin okul, öğretmen ve veli tarafından merkeze alınıp hırpalandıkları bir sistem değil.

Eğitimdeki mühim meseleleri öncelik sırasına göre yeniden değerlendirmek gerekiyor. Gazeteler atanamayan öğretmenlere yas tutuyor kaç zamandır. Ama atanmışların adanmışlığını sorgulayan yok. İlkinde mağduriyet birkaç binle sınırlı. Ama kendisini mesleğine adamayan atanmışların problemi, koskoca bir ülkeyi mağdur edecek kadar mühim.

Üniversitede okurken yemekler ucuz oluyor diye öğretmen evine gitmiştik arkadaşlarla. Yemekten sonra çay içmek için kafeterya bölümüne geçtik.

Geçmez olaydık. Hiç bu kadar öğretmeni aynı anda okey oynarken görmemiştim. Çok moralim bozuldu. İçim sıkıldı. Ben de onlardan bir tanesi olacağım diye çok korktum.

Her akşam vaktini okey oynayarak geçiren, kitap okumayan, fark oluşturmak için gayret etmeyen bir öğret-

men sadece sıradan bir memurdur. Meslek için kullanılan “Kutsal,” kelimesini hiç kendisine atfetmeye kalkmasın.

Üniversiteden mezun olduğu tarihteki bilgilerle ve zihniyetle mesleğini idame ettirmeye çalışan öğretmenler bu ülkenin belki de en büyük meselesidir.

Kimseyi gelenekçi olmakla suçlamıyoruz. Çünkü bizim köklü bir eğitim geleneğimiz var.

Ama gelenek, külleri saklamak değil ateşi canlı tutmaktır.

Gençlik Kolları Mezunları

Sınavlarda derece yapmış öğrencilere hangi bölümü okumak istedikleri sorulduğunda cevap genelde şaşmıyor: Tıp, mühendislik, hukuk.

Niçin çok başarılı öğrenciler ileride ülkeyi yönetmeye talip olmuyor? Siz hiç sınav birincisi olup, “Ben siyaset bilimi ve kamu yönetimi okuyacağım,” diyen birisini duydunuz mu?

Son on yılın birincileri hangi bölümlere gitmiş diye baktım. Aralarında ileride büyükelçi, vali, kaymakam olmayı hedefleyen yok gibi. Seçtikleri bölümlerden belli. Çünkü şu anda siyaset veya devlet yönetimi dendiğinde gençlerin aklına kavga, gürültü, yalan ve dolanla kurulu bir kurtlar sofrası geliyor.

Yıllar önce Londra'ya gittiğimde, şehrin birçok yerinde insanları öğretmenlik mesleğine özendirecek afişler vardı. Ve görsellerde hep erkek öğretmen kullanılmıştı.

Bunun sebebini sordum. “Erkek öğretmenlerin sayısı çok düştü. Öğrencilerin okulda hep kadın öğretmen görmesi farklı problemlere yol açıyor. O yüzden hükümet erkekleri öğretmenliğe özendirmek için bir kampanya başlattı,” dediler.

Bizde de çocukları ve gençleri ileride devleti yönetmeye özendirmek için algı yönetimi çalışmaları yapılmalı. Çünkü şu anda maalesef Türkiye'nin geleceği için tarihsel bir rol üstlenme fırsatı gençleri heyecanlandırmıyor.

Bizim iyi eğitilmiş milletvekillerine, bakanlara, büyükelçilere ihtiyacımız var.

Gençlik kolları mezunlarıyla bu iş olmuyor.

Robotlaşan İnsan Robotlarla Başa Çıkmaz

Muhtemelen duymuşsunuzdur. Japonya'da Ulusal Enformatik Enstitüsü tarafından üretilen robotu üniversite sınavına soktular. Today robot yüzde yirmilik dilime girerek ülke ortalamasının üzerinde bir başarı elde etti.

Kasparov satrançta bilgisayara yenilince şoke olmuş-tuk. Geldiğimiz nokta şimdilik bu. Yakın zamanda ise cevabı dört-beş şıkka indirilebilen bütün sorular, robotlar tarafından çözülebiliyor olacak.

Veya şöyle söyleyelim. Öğrenciler otuz yıl sonra üniversiteye hazırlanırken, çoktan seçmeli sorular robotlar tarafından çoktan çözülmüş olacak. Ve yine otuz yıl sonra standart ve rutin işlerin tamamı için robotlar tercih edilirken, önemli pozisyonlar için temel insani özellikler aranacak.

Konu aslında çok net!

İnsanlığını kaybedenler yakın zamanda iş bulamayacak.

Mesleklerin Geleceği Raporu ve Robot Fobisi

Davos Ekonomik Forumu'nda Mesleklerin Geleceği isimli bir rapor oluşturuldu. Raporu göre çocukların ileride başarıya ulaşmasını sağlayacak üç yetenek var:

Karmaşık sorunları çözebilme, eleştirel düşünebilme ve üretken zekâ.

Bu rapor aslında eğitim dünyasına “İnsanı robottan ayıran özelliklere odaklanın,” diye haykırıyor.

Ama robotlar işimizi elimizden alacak diye korkup ders programına Düşünce Becerileri dersi eklemek, düşünmeyi hala pek beceremediğimizi gösteriyor. Çünkü okulda sekiz saat soru çözdükten sonra, atölye çalışmalarında zekâ sorusu çözerek düşünme becerisi gelişmez. Gelişen, sadece okulun tanıtım ve pazarlama departmanı olur.

Eğitimin merkezine yerleşmesi gereken konular acilen vitrinden içeriye taşınmalı, teşhir ürünü mesabesinden kurtarılarak gerçek değerini bulmalıdır.

Eğer öğretmen sadece ders anlatıyor, sınav yapıyor ve not veriyorsa, robotlar onun yerini her türlü doldurur.

Zaten mekanik işler. Ha robot, ha insan, ne fark edecek!

Ama öğrencinin sadece beynine değil, kalbine de hitap eden öğretmenin yerine hiçbir makine geçemeyecek. Çünkü robotlar belki hayatımızın birçok alanına dokunacak. Ama gönüllere dokunamayacak.

Öyleyse öğretmen eğer ruhunu kaybetmişse gelecekte mesleğini kaybetmekten korksun. Ama ruh varsa, bence robotlar korksun!

Milli Eğitim Bakanı bir konuşmasında insan ve teknoloji ilişkisini tek cümleyle çok güzel özetlemiş ve şöyle söylemişti: “Ben yeni doğmuş bir bebeğe duyduğum hayranlığı hiçbir teknolojik cihaza duymadım.”

Şaşırma ve hayran olma sıralaması gerçekten önemli. Bir karıncaya bakıp hiç heyecanlanmayan insan, takla atan robota şaşırıyorsa bir sıkıntı var demektir.

Yıldızları normal kabul edip teleskopa hayran olan, hücrenin yapısına şaşırıp mikroskopu alkışlayan insanın düşünce dünyasında ciddi bir revizyona ihtiyaç vardır. Kendi varoluş amacını düşünmek için bir dakika

ayırmayan kişinin, farklı konularda bin tane kitap okuması ahmaklıktır.

Veya şöyle söyleyelim;

Sen kendini bilmezsın, ya nice okumaktır!

KIS(S)A HİKÂYE

HAYATIMIN EN SERİN ARALIK SABAHI

2000 yılının Aralık ayıydı. Üniversiteden yeni mezun olmuştu. Çiçeği burnunda bir öğretmen olarak heyecanlı derslere girip çıkıyordum. Sınıflardan birinde şartlı cümleleri anlatırken, tahtaya İngilizce bir cümle yazdım.

“Evet, çocuklar,” dedim. Tahtada, “Eğer çok zengin olsaydım, anneme ___ alırdım,” yazıyordu. “Cümledeki boşluğu hayal gücünüzü de kullanarak doldurun. Anlaşıldı mı?”

Anlaşılmış olmalı ki herkes sessiz bir şekilde dağıttığım küçük kâğıtları aldı ve gözlerini tavana dikip düşünmeye başladılar. Beş dakika sonra sınıfı dolaşıp kâğıtları topladım ve tek tek okudum. Uzay gemisi, Ferrari, Miami’de yazlık, Maldivler’de ada diye uzayan giden bir liste. Ben okuyorum, sınıf gülüyordu. Son kâğıdı içimden okudum.

“If I were rich, I would buy flowers for my mom.”

Cümlenin sahibi, o sene sınıfa yeni gelen çelimsiz, içine kapanık bir çocuktü. “Aramızda çok duygusal bir arkadaşımız var,” dedim. “Selim, kalk bakalım. Ne yazdığını arkadaşlarına söyleyebilir misin?”

“Çiçek alırım yazdım öğretmenim.”

Sınıfta hafif bir kahkaha koptu. “Ben çok zengin olduğunuzu düşünün, hayal gücünüzü kullanın demiştim. Buna

rağmen çiçek alırım yazdığına göre önemli bir sebebin olmalı,” dedim.

Bir süre sessizce bekledi Selim. Sonra ayağa kalkıp “Aklıma başka bir şey gelmedi öğretmenim,” dedi usulca. Yüzünde Mona Lisa tablosunu andıran gülmekle ağlamak arası garip bir ifade vardı.

“Oğlum, dalga mı geçiyorsun?” dedim sertçe. “Aklınıza bir şey gelmesi için illa not mu vermemiz gerekiyor?”

Hiç cevap vermedi. Kâğıtları geri dağıttım. Sınıf, çalan zille birlikte kovani kurcalanmış arı sürüsü gibi bahçeye aktı. Dışarıda ince bir yağmur yağıyordu.

Ertesi sabah okula geldiğimde Selim’in babasını lobide beni beklerken buldum. Önündeki sehpa da bir gün önce sınıfta dağıttığım buruşuk kâğıt parçası duruyordu. Oturup biraz konuştuk. Kısa bir görüşmeden sonra ayrıldı.

Zorlukla zümre odasına doğru yürüdüm. Başım dönüyordu. Hıçkırık benzeri garip bir şey diyaframdan girtlağıma kadar tırmanmış, patlamaya hazır bekliyordu.

2000 yılının Aralık ayıydı ve ben, kâğıttaki küçük boşluğu çiçekle dolduran Selim’in, hayatındaki en büyük boşluğu da çiçekle doldurmaya çalıştığını öğrendim.

Üç ay önce bir trafik kazasında annesini kaybettiğini ve o günden beri babasıyla hiç aksatmadan her cuma günü çiçek alıp mezarlığa gittiklerini...

Önceki gece babası duymasın diye yüzünü yastığa gömerek, sabaha kadar hıçkırıldığını...

Ve üniversiteden alınan diplomayla öğretmen olunamayacağını...

Hepsini, hayatımın o en serin Aralık sabahında öğrendim.